

Tsvilyuk S. A. The fourth division of the Rzeczpospolita.

The article discusses the dismemberment and destruction by totalitarian Nazism and Bolshevism of the Polish state in September 1939, which was actually the fourth partition of the **Rzeczpospolita**, made by the same states that divided Poland 3 times in the late eighteenth century.

М. В. Цінова

ВИКЛАДАЧІ-УКРАЇНЦІ В АМЕРИКАНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ. УКРАЇНСЬКА АМЕРИКАНСЬКА АСОЦІАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ ПРОФЕСОРІВ

Ключові слова: викладачі-українці, українська діаспора, американська вища школа, школа українознавства, Гарвардський університет, Українська Американська Асоціація Університетських Професорів, Наукове Товариство ім. Т. Г. Шевченка.

Ключевые слова: преподаватели-украинцы, украинская диаспора, американская высшая школа, Гарвардский университет, Украинская Американская Ассоциация Университетских Профессоров, Научное Товарищество им. Т. Г. Шевченко.

Key words: Ukrainian teachers, Ukrainian diaspora, American High School, School of Ukrainian Studies, Harvard University, Ukrainian American Association of University Professors, Shevchenko Scientific Partnership.

Важливим внеском у розбудову української освіти й науки в американській діаспорі була праця викладачів — українців у різноманітних вищих навчальних закладах США. Вивчення життєвих та наукових біографій видатних представників української діаспори розпочалося у Сполучених Штатах. Представлено воно, в основному, статтями до ювілейних збірок, які коротко подають головні віхи життя та наукового шляху того або іншого українського науковця на чужині. Це, зокрема, розвідки І. Розгона [1], Ю. Макара, В. Макара [2], Л. Костелина [3], О. Домбровського [4], А. Кіпи [5], А. Жуковського [6], Є. Федоренко [7]. Останнім часом почали з'являтися і праці вітчизняних дослідників, присвячені окремим представникам української діаспори в США, зокрема, науковцям та викладачам вищих навчальних закладів. Так, предметом уваги став М. Палій [8], згадка про Українську Американську Асо-

ціацію Університетських Професорів містить праця А. Атаманенко [9]. Проте слід зазначити, що велика кількість різних аспектів, зокрема, й біографічних, потребують подальших досліджень.

Метою даної роботи є розглянути плідну працю американських університетських професорів українського походження, їх внесок як до діяльності американської вищої школи, так й до становлення українознавчих осередків в американських університетах.

З метою скласти найповніше уявлення про те, наскільки важкий шлях довелося пройти українцям у Північній Америці, й наскільки великим досягненням для українця було здобути посаду університетського професора, наведемо декілька свідчень щодо сприйняття українців американським суспільством. Як зауважував В. Ісаїв: «Ані в ЗСА, ані в Канаді місцеве населення не вітало українських імігрантів хлібом і сіллю. Це в загальному доля кожного імігранта. Одначе, імігранти слов'янського походження вважалися в той час за найнижчий елемент. Знання не то про українців, але взагалі про народи Східньої Європи було мінімальне й часто помилкове. Навіть у високоосвічених колах рідко хто знав різниці поміж чехами, словаками, словінцями, мадярами, «русинами», «руснаками», українцями та москалями. Особливо в ЗСА всі ці народи звалились або під загальний знаменник слов'ян, а часто навіть замість назви слов'яни вживали фразу «Slavish peoples» з усіма негативними конотаціями, або під знаменник «Russian» [10].

Редактор впливового журналу *Atlantic Monthly* називав слов'янських імігрантів «меншовартісними отарами», «дикими, незорганізованими юрбами», які приїхали до Америки через «несторожені брами». Інші часописи часто звинувачували українців у різних злочинах. Такі упередження, очевидно, типові щодо національних меншин, особливо, коли ці групи вступають у конкуренцію з місцевим населенням [11].

У період після Другої світової війни дані упередження почали зазнавати змін, до чого спричинилися в тому числі й ті українці, що здобули собі місце в американській університетській науці.

Так, професор доктор Олександр Архімович, фахівець з біологічної, агрономічної й генетичної галузей науки, який

здобув освіту в Київському університеті св. Володимира (1917) та Київському Політехнічному Інституті (1922), у 1956 р. читав у Колумбійському університеті спеціальні курси «Стан генетики й селекції в СРСР» та «Стан сільського господарства в СРСР» [12].

Доктор Любомир Винар, редактор «Українського Історика» за часи трудової кар'єри працював у американських університетах — Колорадському, Денверському, Бовлінг-Грінському, Кентському. Крім цього, він брав участь у розбудові науково-дослідних осередків. У 1965 р. він був засновником і головою Бібліографічного наукового центру при Бовлінг-Грінському університеті. У 1972 р. створив при Кентському державному університеті Науковий центр дослідження етнічних публікацій та культурних установ США і до 1996 р. очолював його. У 1980 р. Л. Винар в межах діяльності Центру і Кентського державного університету розпочав міжнародний журнал «Етнічний форум», який редагував до 1996 р.

У 1978–1984 рр. Л. Винар був президентом Американської міжуніверситетської ради етнічних студій у штаті Огайо. Рада об'єднувала діяльність 27 університетів та коледжів і сприяла розвиткові програми етнічних досліджень та проектування наукових і довідкових видань у цій галузі. Одночасно Л. Винар був також заступником голови Національної ради етнічних студій в Америці. При цьому він звертав увагу на вивчення історичного розвитку української спільноти в США. Л. Винара було також обрано заступником голови Асоціації для студій національностей в СРСР та Східній Європі (1978–1982), а також головою Славістичної Східно-Європейської секції Американської Бібліотекарської Асоціації (1977–1978) [13].

Заслуженим професором Мічиганського та Гарвардського університетів є історик Роман Шпорлюк, дійсний член НТШ і УВАН. Народився в Гримайлові на Тернопільщині, з 1935 по 1958 жив у Польщі. Закінчив Люблінський університет ім. Кюрі-Склодовської (право, 1955), Оксфордський (суспільні науки, 1961) і Станфордський (історія, 1965) університети. Впродовж 1965–1991 рр. був професором історії Східної Європи в Мічиганському університеті. У 1972–1973 рр. співпрацював з Українським науковим інститутом і викладав у Гарварді (1972–1973).

Показовою є праця у США Михайла Палія, який вивчав історію Східної Європи і Росії в університеті Міннесота, де отримав ступінь бакалавра, а згодом — бібліотекознавство в університеті в Денвері, Колорадо, де здобув ступінь магістра. Завершив свої студії доктором з історії Східної Європи і Росії в Канзаському університеті (1971). Працював в університетах Оклахома (1957–1963), Колорадо (1964–1965), Канзас (1965–1984) [14].

У 1951 р. М. Палій відкрив у Міннеаполісі книгарню. Основною метою його праці було розповсюдження української літератури, зокрема, книг українських письменників у еміграції, в університетських, міських публічних бібліотеках і, звичайно, домашніх. Згодом він сформулював тезу: «...які книжки в бібліотеках, такі й знання».

Доктор М. Палій дбав також про популяризацію книг українських майстрів слова в діаспорі. Про стан з розповсюдженням української книжки в США з допомогою бібліотекаря М. Палія подаються відомості в газеті «Свобода» від 25 вересня 1957 р. Корнель Крупський з Денвера повідомляє: «Знаю таке, що під впливом українського студентства одна бібліотека закупила якусь кількість книжок навіть в українській мові... Я мав на гадці п. М. Палія, який недавно закінчив студії в Денверському університеті, одержавши ступінь магістра. Я ніяк не міг повірити в те, чи американські бібліотеки захочуть купувати книжки в українській мові. Та нарешті я мусив скапітулювати перед моїм співрозмовником. По-перше, тому, що він в той час якраз робив диплом з бібліотекознавства і його фахова обізнаність зі справою таки переконувала мене. А, по-друге, тому, що він заявив, що під його впливом, чи радше за його посередництвом, вже закупили дещо українських книжок до бібліотеки в Міннеаполісі і Сент Пол. Публічна Бібліотека в Міннеаполісі закупила, як каже п. Палій, в тому році українських книжок на більшу суму, як німецьких... Це «Енциклопедія українознавства», «Історія українського війська», «Історія України-Руси» М. Грушевського, твори Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки та ін...» [15].

Як патріот України доктор Палій створив у США колекції українських книг в університетських бібліотеках Оклахома, Норман (біля 3 тисяч), в Лоренс, штат Канзас (понад 15 ти-

сяч), Бодлер, штат Колорадо (частково). Особливо багато книг з української історії та літератури. У 50–60-х рр. україністика в найбільшому американському Канзаському університеті мала біля 100 книжок. Від часу прийняття Палія у 1956 році в бібліотеку на посаду слов'янського бібліотекаря україністика за його наполяганням почала зростати. Колекція збільшувалась через замовлення, а головне, завдяки науковим подорожам до Східної Європи у травні — червні 1968 р і 1972 рр. У ці часи було закуплено літературу у Фінляндії (Гельсінкі), Росії (Москва), Україні (Харків, Київ, Львів), Польщі (Краків, Познань, Вроцлав, Варшава), Німеччині (Берлін). У бібліотеках та книгарнях цих держав було закуплено сотні цінних українських книжок та журналів. Особливу вартість мають журнали, які перестали видавати. Серед них «Київська старовина», «Літопис Революції», «Україна» та інші. Завдяки старанням М. Палія ще у 1983 р. фонд бібліотеки університету в Канзасі нараховував понад 15 тисяч книжок українською мовою і про Україну мовами інших народів світу. Багата колекція україністики була однією з основних підстав заснування українських студій у 1992 р., коли Канзаський університет запропонував студентам магістерську спеціалізацію з української мови і літератури, історії України, політики, управління, підприємництва й економіки, географії та культури [16].

Доктор Палій організовував щороку під час Великодніх свят багаті виставки українського мистецтва: писанок, вишиванок, кераміки і літератури про українське мистецтво в усіх університетах, де він працював, а особливо в університеті Канзас, Лоренс (з 1965 до 1984 р). Виставки мистецтва розміщували в кількох бібліотеках під склом і тривали три — чотири тижні. Їх метою було ознайомлення студентів і професорів з українським мистецтвом та з Україною. Завдяки центральному розташуванню бібліотеки та статтям у двох друкованих часописах, університетському і міському, виставки українського мистецтва відвідувало багато людей.

Михайло Палій відзначився також тим, що вивчав історію української громади в штаті Канзас й повідомив про те, що в університетах штату Канзас працюють українці: Роман В. Кукар, професор мови і літератури у Форт Гейе стейт університеті; Юрій Мельникович, професор мікробіології в університеті

Канзас, Медична школа, в Канзас Сіті; Адріян Бриттан, професор музики і диригент симфонічного оркестру в Канзаському університеті [17].

Доктор Мирон Куропась — один серед українців діаспори другого покоління. Його батько, відомий передвоєнний діяч в Америці, Степан Куропась, який до часу свого приїзду до Америки брав участь у Визвольних Змаганнях, в рядах УГА, в 1918 році. Його син, доктор Мирон Куропась, відомий українській спільноті як педагог, політичний та громадський діяч, автор, журналіст. Він здобув докторський ступінь в університеті Чикаго. Працював довгі роки в американському шкільництві як директор «гай скулу», університетським професором. У 1976–77 роках працював у Білому Домі помічником Форда з етнічних питань, а в 1977 році був законодавчим помічником сенатора Долла, і був одним із менеджерів в його кампанії за президентське крісло. Довгі роки був головним радним Українського Народного Союзу і заступником його голови. На початку 60-х років був головою молодіжних націоналістів у Чикаго та редактором журналів «Скоп» і «Тризуб». Він автор багатьох розвідок та книжок, а зокрема: «Історія української еміграції до США», «Українці в Америці», «Українські американці: коріння і аспірації», «Історія Українського Народного Союзу» та інших. Він є постійним дописувачем до українського англомовного тижневика «Ukrainian Weekly», де веде постійну колонку: «Обличчя та місця». Врешті, він — професор-гість Острозької Академії в Україні та сприяє обміні студентів між Україною та Північно-Іллінойським університетом [18].

Добре відома в наукових колах української діаспори США професор Ася Гумецька (Кардиналовська), яка народилася в Харкові у 1925 р.; під час Другої світової війни були вивезена на примусові роботи на два роки; перебувала в біженських таборах, а у 1948 р. емігрувала до США, де закінчила коледж, згодом отримала диплом магістра слов'янських літератур в університеті Радкліф-Гарвард. З 1953 р. почала викладати в Мічиганському університеті, де у 1955 р. отримала докторський ступінь.

Сорок п'ять років (1953–1998) викладала російську та українську мови та літератури в Мічиганському університеті (українську від 1969 р.), мала титул повного професора від 1967

року. Викладала також літні семестри у Гарварді (1972, 1973), Міддлбері (1970), Рейнському та Іллінойському університетах.

Професор Гумецька багато працювала в галузі українського літературознавства, є автором праць «Жіноча символіка у Шевченка» (березень 1977), «Поетика Лесі Українки» (1971–1980), «Поет Микола Рябчук» (1990) та інших [19].

Українець Олекса Біланюк отримав освіту за фахом електрична інженерія у Бельгії, з 1957 р. — доктор фізики. З 1964 р. був професором фізики у Пенсільванії, де отримав почесне членство в академічному об'єднанні Фі Бета Каппа. Як «вчений-гість» проводив дослідження та доповідав у чільних ядерних лабораторіях Аргентини, Німеччини, Франції, Італії. Певний час був членом Управи філадельфійського відділу Товариства Українських Інженерів Америки. Крім того — довголітній член Головних Управ УВАН у США, Східно-Європейського Інституту ім. В. Липинського у Філадельфії, НТШ-Америци та Світової Ради НТШ [20].

Першим деканом-українцем в американському університеті став Богдан Степан Винар, який в 1958 р. закінчив бібліотечарські студії в Денверському університеті і там одержав адміністративну професійну працю керівника Технічного відділу університетської бібліотеки. Згодом став професором Вищої бібліотечарської школи в Денверському університеті, паралельно викладав у школі українознавства. У 1960-х рр. був головою Осередку Українського Історичного Товариства в Денвері та членом Редакційної колегії журналу Український Історик. Був одним із засновників «Денверського комітету оборони людських прав в Україні».

В 1966 р. Богдан Винар переїхав з Денверу до штату Нью-Йорк, де одержав посаду професора і декана Вищої бібліотечної школи у Нью-Йоркському державному університеті в Дженсіо [21].

Одною з видатних постатей української діаспори США, добре відомою не тільки в Америці, але й у незалежній Україні, є Юрій Шевельов (Шерех). У Сполучених Штатах він працював з 1952 р. як доктор слов'янської філології. Два роки він працював у Гарвардському університеті, викладаючи три слов'янські мови. Згодом він перейшов до Колумбійського університету, де викладав впродовж 24 років, займаючи по-

саду професора слов'янської філології. Професора Шевельова запрошували з викладами до 15 університетів США, Канади та Європи. [22].

У 1961 р. була створена професійна організація, діяльність якої була тісно пов'язана з науковим життям, в основному, з дисциплінами гуманітарного профілю — Українська Американська Асоціація Університетських Професорів (УААУП) [23]. Асоціація була заснована з метою професійної взаємодопомоги та популяризації української справи серед академічних кіл. Об'єднувала в час заснування 45, а 1980 близько 300 українців — професорів університетів і коледжів у США і Канаді. Головами цієї організації були М. Мельник, М. Пап, П. Стерчо, Ю. Фединський, М. Степаненко, І. Каменецький. У 1971 р. засновано при Асоціації Науковий фонд на чолі з М. Мельник, який сприяє виданню наукових праць своїх членів. З 1971 р. до 1981 р. вийшло друком 25 частин неперіодичного видання «Професорські вісті».

Судячи зі звіту цієї організації, її діяльність полягала в інформуванні про наявні вакансії в американських університетах, про посади, які здобули українці, про участь членів у наукових конференціях, симпозиумах. Так, розділ «Професійна та наукова діяльність членів УААУП» повідомляє, що доктор Любомир Винар одержав наукову стипендію для опрацювання історії українців в Америці, а також про те, що доктор Винар очолює Центр Етнічних Дослідів в Кентському університеті. Повідомляється також, що доктор Теодор Мальків одержав номінацію на директора «Програми советських студій» в Акронському університеті; університет призначив доктору Мацьківу наукову стипендію для дослідження східноєвропейської історії в Англійському Державному Архіві в Лондоні. Доктор Степан Горак, президент Асоціації дослідження національностей СРСР та Східної Європи, одержав із Східно-Іллінойського університета наукову стипендію для відрядження до Європи з метою збирання матеріалів на тему «Слов'яни в згоді й незгоді протягом ХІХ ст.».

Професори-українці, які були членами Української Американської Асоціації Університетських Професорів, приймали активну участь у літніх курсах. Так, доктор Марта Трофименко одержала наукову стипендію з Нью-Йоркського університету

для участі в літніх курсах для професорів права. Також «Фірма Дженерал Електрик Фоундейшен призначила др. Трофименко окрему стипендію для участі в Дослідчому Центрі в Лос-Анджелесі, де вона виступала в характері доповідача в двох різних сесіях. В травні доктор Трофименко мала доповідь на тему «Новий радянський Кодекс мореплавання» [24].

Члени Асоціації водночас або входили до українських наукових установ, таких як УВАН, НТШ, УІТ, або брали участь у конференціях та інших заходах. Так, доктор Володимир Трембіцький виголосив доповідь на тему «Міжнародне правне визнання Української Держави в 1917–1924 рр.» на форумі НТШ; доктор Михайло Воскобійник мав доповідь в УВАН на тему «Розвиток націоналізму серед не-російських народів перед революцією 1905 р.»; на науковій конференції НТШ, присвяченій Тарасу Шевченку, 10 березня 1973 р. В Нью-Йорку з доповідями виступали доктор Василь Лев, доктор Олександр Андрушків, доктор Матвій Стахів.

Асоціація також приділяла увагу повідомленням про редагування різних наукових видань її членами. Так, доктор Дмитро Штогрин «іменований редактором українських рецензій в «Букс Аброд»; доктора Юрія Фединського запрошено взяти участь у редакційній колегії журналу «American Journal of Comparative Law»; доктор Степан Горак редагував журнал «Нешенелітіс Пейперс» [25].

У розділі «Хроніка нашого життя» за УААУП подавала відомості про нові книжки, які видавали члени Асоціації, про вільні місця на університетських кафедрах, про втрати. Наприклад, зазначається, що голова УААУП, професор М. Степаненко матиме відпустку до серпня 1978 р., і у зв'язку з цим Департамент чужих мов Центрально-Мічиганського університету шукає тимчасового заступника на його місце, який би викладав російську мову й літературу у весняному семестрі 1978 р. «Хроніка» повідомляє також про вакансії: «нас повідомили наші члени, що в вересні 1976 р. будуть такі місця на високих школах: професор політичних наук в Виноні; голова департаменту історії в Мавнт Плезент, Мічиган» [26].

У підрозділі «наші втрати» зазначається коротко життєвий шлях та досягнення померлого члена Асоціації. Наприклад: «Відомий український композитор, музиколог, диригент та

учитель музики, доктор Антін Рудницький, член нашої Асоціації, помер несподівано 29 листопада 1975 р. на 73 році життя. Доктор А. Рудницький студював музику у Львові й Берліні. У 1927 р. перебував в Україні, де диригував Харківською Оперою та вчив в Харківській, опісля в Київській консерваторії. У Києві одружився з примадоною Київської Опери, Марією Сокіл. Разом концертували вони в Галичині, опісля в Америці й Канаді. А. Рудницький, як композитор, належав до найбільш модерністичного напрямку в музиці; опісля зійшов дещо з цих позицій і витворив свій власний музичний стиль. Він є автором опер, симфоній та музики для хору, співу та інструментів, головню фортепіяну. Його оперу «Анна Ярославна» виставлено в ЗСА в 1969 р. Він є автором історії української музики, що появилася в 1963 р. Антін Рудницький, без сумніву, одна з найвизначніших музичних постатей історії української музики ХХ ст. Вічна йому пам'ять!» [27].

Повідомлялося тут також і про участь у конференціях різних напрямків, про вихід нових друкованих праць. Наприклад, повідомляється, що Слов'янський відділ Манітобського Університету видав в 1975 р. книжку Оксани Ашер про українську літературу; що з'явилася рецензія М. Богатюка на книжку професора Генрі В. Мортонна «СРСР і Східня Європа», в якій він «дуже критично аналізував кожний розділ тієї книжки та вказував помилкові твердження автора відносно СРСР та Росії»; що професор Дмитро Штогрин взяв участь у конференції етнічних літератур, що відбулась від 22 до 31 січня 1976 р. в Техаському Технічному Університеті і прочитав на ній доповідь на тему «Українська література в США» і т. д. [28].

Таким чином, соціальна мобільність українських інтелектуалів виявилась достатньо потужною, незважаючи на те, що початкові умови існування в США українських емігрантів, зокрема, третьої хвилі були не дуже сприятливими. Необхідно також зауважити, що створення кафедр українознавства в американських університетах було обумовлено, в тому числі й тим, що велика кількість професорів-українців вже мала певний досвід праці в системі вищої школи США.

Джерела та література

1. Іван Розгін Професор, доктор Олександр Архімович // Вісті УВАН. — Ч.1. — Нью-Йорк, 1970. — С. 30–38.
2. Юрій Макар, Віталій Макар. На службі Клію: наукова діяльність Любомира Р. Винара (до 75-річчя народження) // Вісті УВАН у США /за ред. О. Домбровського. — Нью-Йорк, 2007. — Т. 4. — С. 43–54.
3. Лука Костелин. Чиказькі українці пригадали собі свою історію. // Помаранчева хвиля / <http://orange-wave.com/262>
4. Олександр Домбровський. Ася Гумецька (Кардиналовська) // Вісті УВАН у США /за ред. О. Домбровського. — Нью-Йорк, 2007. — Т. 4. — С. 180–185.
5. Альберт Кіпа. Олексі Біланюку — 80 // Вісті УВАН у США /за ред. О. Домбровського. — Нью-Йорк, 2007. — Т. 4. — С. 186–189.
6. Аркадій Жуковський Богдан Степан Винар // Вісті УВАН у США /за ред.. О. Домбровського. — Нью-Йорк, 2007. — Т. 4. — С. 190–193.
7. Євген Федоренко. З життєвого шляху Юрія Шевельова // Вісті УВАН у США /за ред. О. Домбровського. — Нью-Йорк, 2000. — Ч. 2. — С. 180–185.
8. Бандурка І. Праця на вітвар нації. Доля Михайла Палія. — Тернопіль: Астон. — 104 с.; Оксана Ятищук, Віта Лопух. Михайло Палій — представник української еміграції в Америці // Українська історична біографістика: забуте й невідоме. Наукові записки. Серія: Історія. — С. 167–175.
9. Атаманенко Алла Євгенівна. Українська зарубіжна історіографія: до проблеми образу // Науковий блог НАУ «Острозька Академія» http://naub.org.ua/?p=471#_ftnref66
10. Всеволод Ісаїв. Суспільний стаж, процес асиміляції й етнічна ідентичність українців у Північній Америці// Українці в американському та канадському суспільствах. Соціологічний збірник. Український науковий інститут Гарвардського університету. Кембридж, Масс; Український соціологічний інститут Інк. Нью-Йорк. Праці — Т. 1 /За ред. Всеволода В. Ісаїва. — Видавництво М. П. Коць. — Джерзі Ситі, Н. Дж, 1976. — 360 с. — С. 212–227. — С. 214.
11. Там само. — С. 215.
12. Іван Розгін. Професор, доктор Олександр Архімович // Вісті УВАН. — Ч. 1. — Нью-Йорк, 1970. — С. 30–38. — С. 31.
13. Юрій Макар, Віталій Макар. На службі Клію: наукова діяльність Любомира Р. Винара (до 75-річчя народження) // Вісті УВАН у США /за ред.. О. Домбровського. — Нью-Йорк, 2007. — Т. 4. — С. 43–54. — С. 51.
14. Бандурка І. Праця на вітвар нації. Доля Михайла Палія. — Тернопіль: Астон. — 104 с. — С. 41.

15. Оксана Ятишук, Віта Лопух Михайло Палій — представник української еміграції в Америці // Українська історична біографістика: забуте й невідоме. Наукові записки. Серія: Історія. — С. 167–175.
16. Там само — С. 170.
17. Там само — С. 172.
18. Лука Костелин Чиказькі українці пригадали собі свою історію // Помаранчева хвиля. / <http://orange-wave.com/262>
19. Олександр Домбровський. Ася Гумецька (Кардиналовська) // Вісті УВАН у США /за ред. О. Домбровського. — Нью-Йорк, 2007. — Т. 4. — С. 180–185.
20. Альберт Кіпа. Олексі Біланюку — 80 // Вісті УВАН у США /за ред. О. Домбровського. — Нью-Йорк, 2007. — Т. 4. — С. 186–189.
21. Аркадій Жуковський. Богдан Степан Винар // Вісті УВАН у США /за ред. О. Домбровського. — Нью-Йорк, 2007. — Т. 4. — С. 190–193.
22. Євген Федоренко. З життєвого шляху Юрія Шевельова // Вісті УВАН у США /за ред. О. Домбровського. — Нью-Йорк, 2000. — Ч. 2. — С. 180–185.
23. Атаманенко Алла Євгенівна. Українська зарубіжна історіографія: до проблеми образу // Науковий блог НАУ «Острозька Академія» http://naub.org.ua/?p=471#_ftnref66
24. Звіт УААУП. Професійна та наукова діяльність членів УААУП у 1972–1973 рр. // З архіву УВАН в США.
25. Там само.
26. Звіт УААУП. Професійна та наукова діяльність членів УААУП у 1977–1978 рр. // З архіву УВАН в США.
27. Там само.
28. Там само.

Анотації

Циновая М. В. Преподаватели-украинцы в американских университетах. Украинская Американская Ассоциация Университетских Профессоров.

В статье рассмотрены профессиональные и личные биографические данные представителей украинской диаспоры США, которые стали преподавателями в американских высших учебных заведениях. На примерах отдельных представителей украинской научной интеллигенции изучен опыт социальной адаптации в чужой, иноязычной среде. Отмечена деятельность Украинской Американской Ассоциации Университетских Профессоров, которая всячески старалась поддерживать своих представителей посредством предоставления информации о вакансиях, печатных изданиях и т. д.

Tsinova M. V. Teachers Ukrainians in American universities. Ukrainian American Association of University Professors.

The article deals with professional and personal biographical data of representatives of Ukrainian diaspora in the USA who became professors in colleges and universities of the USA. On the example of particular representatives of Ukrainian scientific intelligentsia, the experience of social adaptation in a foreign language environment is analyzed. Work of the Ukrainian American Association of University Professors which tried to support its representatives by means of information about vacancies, press materials etc., is considered.

В. Л. Цубенко

ПОЛІТИКО-АДМІНІСТРАТИВНИЙ УСТРІЙ ПІВДЕННИХ ПОСЕЛЕНЬ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Ключові слова: Південні поселення, начальник, поселенці, округ, волость.

Ключевые слова: Южные поселения, начальник, поселенцы, округ, волость.

Key words: Southern settlements, the chief, settlers, district, volost.

Нові політичні реалії та зміни, що відбулися в житті народу України після відновлення незалежності, відкрили можливості для значного розширення проблематики історичних досліджень. Це стосується й історії Південних поселень Російської імперії на території України. Актуальність теми очевидна із огляду на відсутність комплексного та системного дослідження політико-адміністративного устрою Південних поселень з 1857 до 1867 р. Політико-адміністративний устрій Південних поселень був чинником, що з'єднував у єдине ціле Новоросійське, Українське та Києво-Подільське військові поселення кавалерії. Комплексне дослідження політико-адміністративного устрою Південних поселень дозволяє глибше пізнати їх сутність як політичного організму.

Метою даної статті є створення цілісної моделі політико-адміністративного устрою Південних поселень як системи. Об'єктом дослідження є система Південних поселень у контексті внутрішньої політики Російської імперії на території України. Предметом дослідження є адміністративний поділ і структура управління Південних поселень.